

УДК 649.9

Побережна Н. М.

к. е. н., доцент, доцент кафедри економічного аналізу та обліку,
Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»,

Колесніченко А. С.

асистент кафедри економічного аналізу та обліку,
Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»

ІСТОРИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ СТАНОВЛЕННЯ ГОТЕЛЬНОЇ ІНДУСТРІЇ

Сьогодні у переважній більшості суспільства не залишається сумнівів, що туризм є феноменом ХХ століття. Зважаючи на давню історію подорожей і мандрівництва, ця галузь світової й національної економіки зазнала інтенсивного розвитку лише в минулому сторіччі. При цьому, цікавим та корисним для дослідження еволюції економічних процесів й визначенні тенденцій розвитку галузі є досвід, набутий у витоках зародження туристичної індустрії та її складових.

Інтеграція України у світовий туристичний бізнес вимагає формування відповідної інфраструктури його підсистем, однією з домінуючих виступає гостинна діяльність. Цій тематиці присвячені наукові надбання таких вчених, як: Г. Круль [1], У. Левкович [2], М. Мальська [3], І. Пандяк [3] та ін. Однак, історичні аспекти становлення готельного господарства, його сутність, види та проблеми функціонування залишають чимало відкритих й дискусійних питань для обговорення та аналізу.

У науковій літературі, присвяченій дослідженню зародження й трансформації інституту гостинності, еволюційний розвиток готельного господарства умовно поділяють на чотири основні етапи: стародавній, середньовіччя, новий час, сучасний період (рис. 1).

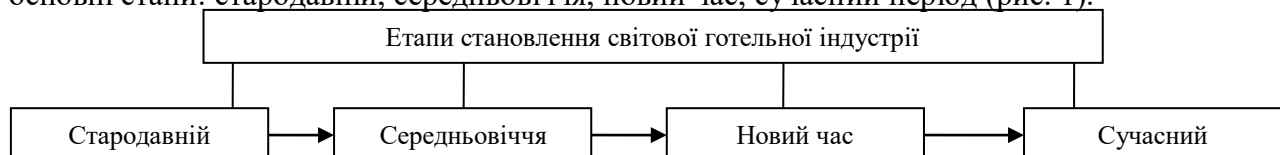

Рис. 1. Ключові етапи становлення світової готельної індустрії

Джерело: [1, 3]

Про виникнення готелів в сучасному їх розумінні, можна говорити вже в часи Древньої Греції. Головним критерієм спорудження таких засобів вираження гостинності виступала близькість до місць, де відбувалися громадські свята, знаходилися храми та інші культові й курортні визначні пам'ятки. В епоху античності населення характеризувалося високою мобільністю, що відіграло важливу роль для прийняття рішення відносно побудови гостинного комплексу тих часів.

**Збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасний стан та перспективи розвитку економіки, обліку,
фінансів та управління в Україні та світі»**

Масштабне виникнення приватних постійних дворів і заїздів у Римській імперії було обумовлено високою розвиненістю мережі транспортних шляхів. Ці дороги призначалися в першу чергу для військових загонів, а також для збирачів податків, купців, окремих верств інтелігенції тієї епохи, до яких відносилися: художники, архітектори, лікарі, музиканти і актори. Невід'ємною складовою складених транспортних розв'язок була мережа «поштових станцій», де подорожуючі з державною місією могли змінювати коней або мулів, а також одержувати їжу і ночівлю. Крім цього, на таких станціях можна було замовити послуги гіда, скласти маршрут, одержати карту й опис визначних пам'яток тощо. Однак, притулки (готелі) для подорожуючих відрізнялися низьким рівнем обслуговування і комфорту, що виражалося у протіканні дахівок, небезпечними умовами власне проживання.

Цікавим фактом є те, що термінологія готельного бізнесу знаходить свої витoki саме у Римській імперії. Слово «hospitality», або гостинність походить від латинського поняття «hospitium», що означає госпіції. Однокорінними словами є «host» (хазяїн), «hospice» (притулок), «hotel» (готель) [3].

Готель римського типу асоціювався з досить складним комплексом приміщень, які мали широке функціональне призначення: це були не лише кімнати для розміщення подорожуючих й надання їм місць для ночівлі, але і складські приміщення, стайні, крамниці, майстерні тощо, тобто мали супутні додаткові послуги. Слід зазначити, що вже в ті часи деякі готелі обслуговували лише офіційних осіб. Для отримання подібних привілеїв таким поселенцям необхідно було пред'явити спеціальні документи, що видавалися державною владою. Ця традиція збереглася і до наших днів, що виражається у наданні окремих приміщень особливо важливим персонам в аеропортах, вокзалах.

Другий етап, на який припадає розквіт готельної справи, належить до Середньовіччя. У середні віки на характер і динаміку розвитку підприємств гостинності значний відбиток накладали релігійні традиції. Це виражалося у масових поїздках купців, підмайстрів, духівництва, що обумовлювало новий формат надання притулку. Крім цього, змінювалася модель економічних взаємовідносин: від безкоштовного обслуговування й забезпечення притулком до перетворення в спеціальні структури, націлені на отримання прибутку, що вже на значний крок наближувало до появи ознак сучасного готельного підприємства.

Третій період розвитку готельного господарства охоплює відрізок, що відповідає XVI ст. – початку XX ст., який історично припадає на Новий час. Під впливом появи ранніх ознак капіталізму відбувається нарощення інтенсивності розвитку окремих підсистем готельної справи. Концентрація виробництва й підприємницьких структур переважно в містах, пошук суб'єктами господарювання вигідних ринків збуту виготовленої продукції та послуг, розширення міжрегіональної торгівлі та налагодження міжнародних зв'язків сприяли процесам міграції значної частини населення. Ці обставини стали значною передумовою зростання кількості готелів у багатьох країнах світу.

Саме у цей період різко збільшується число готелів не лише в Європі, але і на Близькому Сході, північній частині африканського континенту та Північній Америці.

Сучасний етап пов'язаний із інтенсивною інформатизацією бізнес-середовища, прогресом у транспортній сфері, особливо щодо автомобільного та авіаційного будівництва, активізацією міжнародної торгівлі і налагодженням культурного співробітництва між країнами й подальшим розквітом туризму.

В сучасних реаліях туризм набуває масштабного зростання: із предмета розкоші він стає необхідною частиною життя для більшості населення високорозвинених індустріальних країн. Формується потужна індустрія відпочинку, яка надає істотного поштовху для появи своїх інститутів, послуг, розробляє власний виробничий цикл й систему методів організації та управління виробництвом, створює комплекс механізмів для регулювання діяльності.

Готель XXI ст. відтворює якісно нове структурне утворення, що має свою систему організаційно-технічних характеристик, комплекс інструментів керування й механізмів впливу на інші ринкові інститути. Невід'ємною сферою готельного й ресторанного бізнесу виступає гостинність, яка виступає провідним чинником і базою величезної індустрії туризму.

Таким чином, гостинна індустрія пройшла величезний шлях від античного слабо сформованого уявлення щодо призначення готельної справи до сучасного системоутворюючого компоненту туристичного бізнесу, від ефективності управління й

**Збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасний стан та перспективи розвитку економіки, обліку,
фінансів та управління в Україні та світі»**

аналізу діяльності якого залежить розвиток цілої галузі економіки. Сьогодні важко представити країну, яка б прямо чи опосередковано не надавала або не відкривала можливості для своїх громадян залучитися до будь-якого виду технології гостинності: для одних країн туризм став перспективним джерелом наповнення бюджету, а для інших – невід’ємним складником стилю життя населення.

Список літератури:

1. Круль Г. Я. Основи готельної справи. Навч. Посіб./ Я.Г. Круль. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 368 с.
2. Левкович У. Історія розвитку готельного господарства, суть, види та становлення готельної індустрії [Електронний ресурс] / У. Левкович // Молодь і ринок. – 2014. – № 5. – С. 156 – 161. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mir_2014_5_36. – Назва з титул. екрану.
3. Мальська М. П. Готельний бізнес: теорія та практика / М. П. Мальська, І.Г. Пандяк [Підручник. 2- вид. перероб. та доп.]. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 472 с.